

vtorek, četrtek in sobota
izhaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vse leto 8 gl. — k.
za pol leta 4 .. 4 ..
za četrt leta 2 .. 20 ..

Po pošti:
za vse leto 10 gl. — k.
za pol leta 5 .. 5 ..
za četrt leta 2 .. 60 ..

Vredništvo in opravištv
je na stolnem trgu (Dom-
plat) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:
Za navadno dvestopno
vredno se plačuje
6 kr., če se tiskne 1krat,
5 kr., če se tiska 2krat,
4 kr., če se tiska 3krat
veče pisemke se plaču-
jejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačat-
volec (štampelj) za 30 k.
Nakopisi se ne vračajo-
lopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

„Austrija in poročva njega ostanka.“

To je naslov dolgo pričakovane politične knjige dr. Fischhof-a.*) Za danes podajamo nekatere oddelke iz te knjige, iz katerih bode bralec brž razvidel, da tu govori sicer Nемеc, pa pravičen Nемеc in dober Avstrijec zraven političnega misleca. Fischhof l. 1848 eden glavnih korifej tačasnega svobodnostnega gibanja, potem v času reakcije političen mučenec, ni se od tačas več udeležil javnega delovanja. Zdaj — ko je Avstrija zapletena in zamotana po svojih nemških politikih kakor nikoli, zdaj prihaja slavni nemški svobodnjak in priporoča kot edino rešilo: federalizem, spravo s Slovani, politično autonomijo kakor v Švajci. V tem kritičnem času, od tega možá in s tacimi predlogi: vse to dela knjigo prevažno. Vsi časopisi prinašajo obširne odlomke. Torej bomo tudi mi nadaljevali. Menda ni treba opomniti, da Fischhof govori kot nemški domoljub. Po tem se ni ogniti, da Slovan sem ter tam misli drugače. Kot politikarju in Nемecu smo mu Slovanje le orodje, le materijal. Ali politika ni sentimentalna, Naj nam dade narodne pravice, da se ukrepimo, po vzrokih ne bomo gledali, da si so za Slovane podučljivi.

Nemcem, svojim rojakom, svetuje Fischhof:

O Slovincih pravi Fischhof: „Slovenec je po številu najmenj zastopan v avstrijsko-slovanski narodni družini. On nema dejanj bogate preteklosti, kakor Poljak in Čeh, zato s samosvestjo kaže svojo svitlo prihodnost. On nima velicnih prededov, pa upa da bo imel slavne vnuke. Od Nемcev in Italjanov ima mnogo zavčevanja prestati, pa po čudni muhi osode je ravno ta tenki sinček matere Slave za to namenjen, da svoje rodne brate na njih germanskih tlačiteljih maščuje. V deželnem zboru kranjskem, kjer imajo Slovenci večino, posnemljejo svoje nemške prednike s tisto komično resnobo, ki bi nam posmehljaj izvabiti morala, ako bi v tem ne videli bolečega dokaza, kako kratkovidna je naša notranja politika. Mladostna vzburjenost tega narodiča pa nas ne sme slepiti, da ne bi njegove veljave spoznali. Kajti Slovenci so zrno ljudstva našega primorja, kjer žive Italijani le ob porobji. Ako se pametno z njimi ravna, so važna zaslonba proti Italijanissimom. Razen tega imajo Slovenci poklic na ilirskem poluotoku Avstriji enkrat veliko koristiti.“

O panslavizmu govori na drugem mestu tako-le:

„Ker Nемci ne moremo avstrijskih narodov požreti, skušajmo jih duševno nam enake storiti, ne da jih umorimo, temuč da oživimo njih narodni duh in njih narodni jezik. Ne rinimo več, kakor do zdaj, narode z nemškimi jezikom h kulturi, temuč nagnimo jih s kulturo, katero si bodo z lastnim narečjem pridobili, k nemškemu jeziku. Duševno hrano, katero smo jim dozdej dajali v sovraženi posodi tujega jezika, jemali so v sebe, a samo zato, da so se v boji proti nam okrepčali. Iz našega orožišča so si izposojali orožje, ki so ga proti nam obrnili. Ali more politika dobra biti, ki tak sad rodi? — „Pa ktera politika je boljša?“ — Tista, ki spolnuje zapovedi nature in nauke zgodovine. — „In kateri so tisti nauki in tiste zapovedi?“ Ti-le:

*) Oesterreich und die Bürgschaften seines Bestandes. Politische Studie von Dr. Adolf Fischhof, Wien, 1869. Wallishausersche Buchhandlung.

Lehko se da kak narod v tujem jeziku podučevati, a ne da se omikati. Omika zraste le na zemlji lastnega (domačega) jezika, izlastnega genija vsacega naroda. Ako njegovo vednost povišate s tujim jezikom, ponižate njegov značaj, pohabite (verkrüppelt) njegov narodni duh. In ali mislite, ka vam je mogoče iz pohabljenih ljudstev močno državo osnovati? — In kakor uravno spačeni, tako so tudi nezreli, neomikani narodje državi nevarni. Pustimo, na primer, naše jugoslovanske narode v njih prvotnem stanju in oni postanejo plen panslavizma, žrtva Rusije.

Namestu da se upiramo narodom, ali da si damo s čmernim obrazom koncesijo za kaj, kaj iztrgati, moramo se prijateljsko in ljubeznjivo pridružiti jim in hitro dati, kar imajo pravico tirjati. Ne dajmo, da bi njih jezik zamiral pod zemljo najnižega ljudstva, ali se le beraško razvijal pod prvim stropom ljudske šole; skrbimo zato, da se bo čvrsto in veselo vzdignil v vsa nastropja države. Narodi se izobrazijo ob enem z izobraževanjem njih jezika in če hočemo da bodo krepki deli države, ni dovolj da živé, temuč morajo ukrepiti se. Torej v šoli, v cerkvi, v sodišči, v uradnji, v postavadajalstvu jim odprimo pot . . .“

Panslavizem je do zdaj to, kar fantastične sanje o prihodnosti, narodna utopija, da, mnogokrat se rabi kot parkelj, s katerim se strajajo boječi politični nasprotniki. Ze prej je (v knjigi) omenjeno, da le eden in isti jezik veže ljudstvo duševno vkup, sama sorodnost in jeziku nima v srcu globocih korenin. Pa omenjeno je bilo tudi da je sorodnost (race) tista pot, po kateri se umakne nazadnje zelo stiskan narod.

Narodi kakor osebe se malokdaj domisljijo svojih daljnih sorodnikov, dokler v blagostanji in obilosti živé; v sili in zadregi pa se čutijo njim bliže, vleče jih k njim, ker smejo misliti, da tam najdejo več sočutja, nego pri tujih.

Ako se panslavistična ideja prikazuje, ako Slovanje pri svojem najmočnejšem in najbogatejšem sorodniku, pri Rusiji, iščejo pomoči, kaže to naravnost, da so ubožni in tlačeni.

Če pa sta narodna ubožnost in narodna zadrega izvira panslavizma, ni dvomiti, ka ima Avstrija važno nalogo te izvire zamašiti.

Slovanski rodovi, ki imajo malo zgodovine, ubog jezik, prazno politično življenje, — ali ne bodo poslušali glas onega, ki jim slavno narodno prihodnost pod Rusom oblubi. Če pa Avstrija skrbi, da ti rodovi zaklad svojega jezika pomnože, da se njih politično in narodno življenje čedalje bolj živo razvije, ne bodo oni propagandisti nič opravili . . . Dokler slovanski narodi smejo upati z lastno močjo ukrepiti svoje narodno bitje v Avstriji, upirali se bodo vabljivemu panslavizmu. In to še upajo. Oni računijo na svojo številno prevago, na upljiv, ki ga morajo pri uravnavi Avstrije doseči, ako država ne bo razpala kot žrtva državnim oblikam. Viharnost, s katero tirjajo spremembo ustave, je najgotovješe znamenje, da jim je še mnogo ležeče na obstanku monarhije . . .

Dokler Slovanje razgrajajo in tožijo, tako dolgo še upajo. Tist dan, ko začno molčati, so nehali upati in jim je ugasnila vsa skrb z Avstrijo in njen obstanek.

Ako jim politika naših državnikov ne da drugega izbiranja, nego da

Listok.

Ovručanije 1794. leta.

(Poljski spisal Mihal Czajkowski, poslovenil Podgoričan.)

(Dalje)

„Vi, gospodije, in vse plemstvo — morate kmete pregovoriti; povedite jim, da smo vsi bratje Poljaki in tudi dejanski jih imejte za brate. Duhovstvo, bodi si zedinjeno ali pravoslavno, morate vabiti na obeda; bodite darežljivi in vljudni; obetajte: ko hitro vruga preženemo iz Poljske in kralja posadimo na prestol, bodemo vsi enaki; vsi bodemo vživali tiste pravice; vsak bode iskal le sreče, a nihče ne izgubi svojega dobička.“

„Resnica, da — resnica!“

„Po domih imate konj zadosti, po lesovih pa palic bodalom za ročaje; kovači naj bodo okovali ročaje, puške imata plemstvo in kmet pa sama. Samo Ovrškega plemstva je dvajset tisoč; ko hitro plat zvona udari, — v orožje, na konje, na Moskala!“

„Na vruga, na Moskvičana!“ vskrikne plemstvo in vstane.

„Čakite, gospodje, ni le do tega! Kder je delo, tam ni treba nikakove drugače žrtve!“

„Milostivi gospodije, res je, da ne! Nikakoršne žrtve, le bitke z Moskvičanom je treba, treba v kozji rog vgnati ga; čemu je ta abotni Moskal priklatil se v naše pokrajine? moramo ga natleči. Naj bode vsakdo govoril sam, kar bode hotel, jaz vsakako trdim: kakor ogenj vodi ni, tako Poljak ne bode brat ni Nемcu in Moskalu!“

Stanislav Trzeciak zavihne brke: „Ali ko hitro bode resnica, marš“

kdo ne bode hotel zavesti svojega konja, saj dobro poznam take ptiče, meju pšenico je zmerom nekoliko ljulike!“

„Čestitljevec, res je to, mej pšenico je rada ljulika! Ali plevel mora gospodar izpleti iz svoje pšenice, celo na mlatišči jo mora odmetati. Ko hitro kdo ne bode hotel vstati z nami vred, precej ga na kol natakemo brez vsakake sodbe in usmiljenosti, in da bode le eden bingljal, nobeden takih več ne poželi enakega plesu. Ko bi kdo hotel služiti dvema gospodom, ali pa, ko bi kdo po sleparskeji navadi utegnil reči: zdaj ni še ugodne prilike, jaz bi rad — Poljska, da bi bila taka in taka, za tega delj počakam, da bodem videl, kaj bode — takega ničemnika le precej pošljite k meni, a jaz sodnik Grodzki ga obsodim, ukažem izpovedati, po sv. izpovedi pa obesiti.“

„Prav tako!“ zavrešče vsi na enkrat. „Gospod sodnik, v vaše Milosti roci je pravo in meč!“

„Kar učinim, to učinim, tako gotovo, kakor sem res Dumbravski, ne Nемеc, ne Moskal in ne Žid, temuč Poljak. Zdaj, opat, govori, kako in kaj nam je treba dalje činiti!“

„Porazumiti se je treba s Žitomierci in z drugimi, sele poslati v Mozir. v Rečico, da, tudi v Kijev, a poštene može, da narod zbudé. Radomišelski metropolit potrebne ukaze razpošlje duhovstvu, le treba je, da bi vi, milostivi gospod stražnik, od nas poslani šli k njemu, zató da se pogovorita, da sela pošlje k generalu Prozorju, da bi nam bil načelnik.“

„Kde pa je general Prozor?“

„V Varšavi.“

„Dolg pot je to in nevaren.“

„Žrtvodarnemu človeku to ni nič, sicer pak moramo Koščiušku poslati vést o prošnji do generala Prozorja in o vsem, kar namerjamo.“

„Ali Moskvičanje, ko hitro zaloté poslanca, takoj mu razkoljé bučo!“ oglasi se pan stražnik.

jih vá-se vzmó sorodni jim Rusi, ali pa jim popolnoma po jeziku in krvi tuji Nemci — udali se bodo prej Rusom. Narodi kakor posamezni človeki raje na tujem žive, kakor da bi doma umrli; če pa morajo umreti, hrepené vsaj potem, da med svojimi umrjo. Ako Čehi, Poljaki (in Slovenci) vtonejo v Rusovstvo, živé potem kot Slovanje na dalje, in za izgubo rodovne posebnosti jih odškoduje ohranitev rase.

In gorjé Avstriji, gorjé zapadu, ako se bode klicalo po vsem slovanskem svetu: združenje z Rusijo! Gorjé Evropi, če bo razdružena ali v vojsko zapletena, kader Rusija zastavo velike, narodne ideje razvije, in zapovedujoča razvezanim močem korenjaških narodov, svoje velikanske kolone v zapad valf . . .“

Dopisi.

Iz Ljubljane, 6. dec. [Izv. dop.] Koliko ljudi iz raznih tujih krajev biva v Ljubljani in mnogo jih, rekel bi, večina živi v mirni slogi z nami! Navadili so se vsaj toliko deželnega jezika, da sami morejo v vsakdanjem življenji občiti, za druge stvari se ne brigajo. Da bi hrepeneli po hegemoniji čez celo deželo, da bi hoteli naši jerobi in mojstri biti, politiko za nas delati, poštenim tujcem ne pride v misel. Tacim mi še nismo nikoli prizadeli žalega, jih še nikoli vznemirjali, jim še nikdar očitali našega kruha; temveč sprejemali smo jih po staro-slovanski navadi gostoljubno ter jih podpirali pri vsacem početju. A žalibog, da niso vsi, ki pridejo iskat na Slovensko svoje eksistence, tako miroljubni. Dosti jih je, ki lazijo okoli ljudi, da jih slepijo s hinavskimi in prilizenimi svojimi besedami tako dolgo, dokler dobó trdo stajalo, potem pa grdé deželo, ktera jih živi, črné ljudstvo, med katerim živé, ter ščujejo in delajo razprtijo in sovraštvo med samimi deželami. Taki ljudje hočejo celo deželo prestrojiti, vriniti jej tuje šege in navade. Tudi naši nekteri ljudje si iščejo kruha v tujih deželah, a nikomur še ni prišlo na misel, da bi se morala prestrojiti cela dežela zaradi njega v slovansko; nikdar še ni vrival Slovan svojih šeg tujemu narodu. Celo cesarstva glavnemu mestu Dunaju, kjer je tretjina prebivalcev Slovanov, se pusti popolno in čisto nemški značaj! Le tacim tujcem torej, ki nas sovražijo in preganjajo, ki nas tlačijo ter duševno in telesno zatreti hočejo, ki naše lojalno prizadevanje perfidno ovajajo, ki vse kar nam je dragega in svetega, zatreti hočejo; le tacim mi nismo in ne moremo biti vdani. To naj si zapomni vsakdo, ki hoče bivati med Slovenci, in nikoli se mu ne bode očital slov. kruh; naj pride od koder hoče, magari tudi iz Tirolskega, kakor gosp. Keesbacher.

Odkar niso ob priliki „Triglavove“ tiskovne pravde izrekli naši (nemški) porotniki sodbe tako kakor bi jo c. k. častniki bili radi videli, prestala je harmonija v kazini nekako. Nedavno je nek stotnik v kazini javno izrekel, da mu je ljubše kranjski kmet, nego vsa ljublj. inteligencija. Radovedni smo le, kakov izid boče imela končna obravnava janjske praske; ako ne bode morda marsikaj padlo na turnarje nazaj, kar se je za pričetka vrivalo na kmete. Konstatirano je in ostane, da se je napravil ta turnarski izlet le zaradi tega, da bi se bili mogli ljublj. mestni očetje malo pobahati s simpatijo, kjo goji kmečko ljudstvo do njih.

Čuje se, da bodo tudi iz Kranjskega poslali vse tiste žandarme v Dalmacijo, ki umejo slovanski. Da bomo dobili vsaj toliko če ne več drugih (nemških), ni dvombe; seveda sicer bi senčurski Golob potem ne mogel zaltevatí svoje „leibgarde.“ Dozdaj je imel ta visoki gospod ravno tako vsako noč stražo, kakor ljublj. Dežman. Njegov prijatelj Konec, bivši župan v tej vasi, ki je nedavno bil tudi glavna priča zaradi nekkih besedi iz lece, je pognal vse svoje lepo premoženje; zdaj je prijel pa za strguljo in baje pri železnici kopá in strga. On je izgled, da nemška kultura človeka srečnega ne stori sama na sebi.

Iz Šenčurja pri Kranji, 24. decembra. R. — [Izv. dop.] Pač

„Milostiva gospoda, ko bi jaz tako star ne bil zé, gotovo bi precej sam odšel s poslanstvom, kajti stara resnica je to, da nas je vsakega mati porodila zató, da kedaj umrjemo; in če je kdo komu strl glavo, drugi pot mu je več ne more zdrobiti; a — če pa se nobeden ne odloči —“

Marcel Vičfúski je ves čas molčal, poslušal in premišljeval ta razgovor, zdaj pak naglo vstane z mesta, rekoč: „Jaz pojdem!“ — in v očeh in na obličju se mu je lesketala močna odločnost.

„Stopi bliže, da te pritisnem na svoje prsi, mladi prijatelj! To je zlato, to ni človek, takovih nam Bog daj več!“ — dejal je, pritisnil ga na srce in objel.

Stražnik je molčal, Marcela prijel za roko in stisnil mu jo, Marcelu pa je posled tega stisnotja taka krasota in vedrost stopila v obraz, da je bilo ljubo vá-nj ozreti se.

Potlej so odločili, da mladega plemstva oddelek pojde s Kopcem in Tizenhauzom za Sluč, na pomoč narodovej vojski, drugi pa bodo vrejevali domá mestno vojno.

Gospod Dubravski: „Jaz-nisem vojščak, a vendar-le znam, da bode dobro, če se precej odpravimo v puščó, v močvirje; tjakaje seženemo živino, vvozimo imenje, mesta in vasi, kder koli bode treba, pa zapalimo, zato da Moskvčan ne bode imel nikdar ni zatišja ni kakovega živeža; mi pa bodemo tolkli, klali, da bode vse vprek letelo. Nenadoma jih napademo, pa se zopet skrijemo itd. Ostrupiti jim moramo vodo in živež, naj jede ti šleveži, pijó in gagajo. Če Bog da, pobijemo do cela vse vrage, kajti, kar ves narod začne, gotovo skonča, in Bog nam gotovo pomore. Ko pa bi se vendar le kdo utegnil zanašati na tujo pomoč, ali pa da bi le kričal, delal pak ne, vrag naj ga bode razpotegnjal na drobne kosce. Tako je že od nekdanj in bode tudi poslé — na veke, amen!“

Potlej so napisali pisma, odpravili so, po tem poslu pa je bila

moramo mi Šenčurjani našemu okrajnemu glavarju gosp. Derbiču posebno na srcu biti, ker tako po očetovsko za nas skrbi ter nam vrh tega, da je nam že dobrotljivi Bog odločil vsacemu svojega angela varuha, ki nas varuje vseh nesreč, pošilja nam dobrotno še vidnih angelov varuhov, oboroženih žandarjev, naj bi, skrbno pazé na nas z nataknenimi bajoneti in nabitimi puškami, odganjali vse v Derbičevi domišljiji porojene puntarske strahove. Skozi vsa ta teden so od vseh vetrov zahajali žandarji v našo mirno vas; minolo nedeljo 9, v ponedeljek ne vem koliko, v torek 4, v sredo 12, v četrtek 6, ki so zbrani v županovi hiši nategovali ušesa, kdaj bo kaj zašumelo, kedaj se bo kaka puntarska pošast izza kakega vogala prikazala, a vse od Derbiča tolikanj zaželeno pričakovalo je bilo prazna nada, kajti razen podnevnega ščivkanja vrabcev in popolnočnega kikirikanja petelinov ni bilo čuti skoraj nobenega glasú, ker naši pridni in pošteni seljani so šli po svoji hvalevredni navadi po dnevi za svojim delom, z nočjo se pa mirno vlegli k potrebnemu počitku. Videti čez vse mirno ljudstvo so žandarji že sami drug drugega popraševali, iz kakovega vzroka in namena morajo v tako hudi sneženi nevihti v tako obilnem številu zahajati v Šenčur; baje zato, da bi varovali Derbičevega ljubčeka in našega župana? a tega v ponedeljek še domá ni bilo, ker delal je na železnici; in če bi on vedel za kake njegovi visokosti nevarne osebe, bi se gotovo ne mudil dolgo, jih oznaniti svojemu magistru, ker v tem poslovanji on neče biti eden naj kasnejših. Morebiti so došli varovat županovega soseda, pa ta in župan sta v sredo, kader jih je največ došlo, bivala v Ljubljani noter do četrta. Tedaj je veljala ta straža drugim mirnim in krotkim Šenčurjanom. Vprašamo g. Derbiča, c. k. okrajnega glavarja v Kranji: jeli pa zares trebalo z takim početjem razglasiti v celi okolici in še dalje mirno ljudstvo za rogovileže. Zamore li svet, kader kaj tacega vidi in sliši, ali sl. c. k. deželna vlada, ako se ji to sporoča od nas kaj drugega misliti, nego da se hočemo puntati? Ali so žandarji za to, da se pošiljajo dražiti mirno ljudstvo? In vrh tega bi še radi zvedili, kdo take nepotrebne stroške plačuje? Boje Šenčurski župan, čegar možnja je navadno jetična, ali jih bo moralo mirno ljudstvo trpéti, ali komu bodo navaljeni? Naj bi vendar že sl. c. k. deželna vlada nekoliko pristrigla peruti tako ošabnemu in mogočnemu birokratizmu.

Iz Šoštanja, 4. dec. [Izv. dop.] Šlišal sem od prav zanesljive strani, da naš deželni poslanec g. Rak misli se te častne službe odpovedati, in svoj mandat pri deželnem odboru s tem pristavkom položiti, da njemu ni mogoče Marenberžanom, kateri ga niso izvolili, in pa svojim slovenskim volivcem prav storiti, zakaj, prvi z Nemci držé, zadnji pa so Slovenci, torej s kterimi glasuje, se drugimi zameri. — Takšen izgovor ni možki in ni vreden poslanca, kateri more v kakoršni koli okolnosti svojo živo prepričanje imeti, za želje in potrebe svojih volilcev se potegovati, ne pa gledati vsakemu prav storiti. V političnem življenji to ni mogoče. S tacim ravnanjem zgubi ves upljiv, in vsaktera stranka ne more biti zadovoljna z njim. Ako si izvoljen od Slovencev, zagovarjaj Slovence.

Ste slišali kaj se je v bližnem zakotnem mestu Slovenjgradcu, na 26. nov. zoper nas Slovence kovalo? Tisti dan je imelo okr. zastopništvo sejo, pri kateri je staval g. Schönwetter, c. k. adjunkt okr. sodnije predlog, naj se vlada prosi, da zoper naše slovenske zastopnike policija dovoli. Da je okr. zastop ta predlog potrdil se ni čuditi, zakaj v njem sedijo vsi c. k. služabniki, advokati in doktorji. Samostojnih mož pa nobenega med njimi ni. Ti ljudje trobijo v rog vlade: kar jim ona zapove, radi ubogajo, zakaj vsakteri se boji za svoj košček kruha. — Naj g. Schönwetter vpije in policijo na pomoč kliče kakor koli če. Da ta dogodek prav do malega vse naše zagriznene stare birokrate zaznamuja, je istina. Te ljudi groza obide, če od Slovencev kaj slišijo.

Iz Gorice, 2. dec. [Izv. dop.] Krez je na germadi vskliknil: O Solon, — Solon! — Neki g. doktor, profesor taljansčine na tukajšnji gimnaziji je v svoji mogočnosti svojim učencem rekel: Zarad štirih „spuzzettov“ ne bom spreminjal svojih ur. Kdo so spuzzetti, za kaj je tukaj šlo? —

večerja in staropoljska veselica; ali zmerno so pili tako, da so se bili razvneli vsi, a nobeden se ni vpijanil. Vsak je razodeval svojo ljubezen do domovine in svojo moč in srčnost obetati jej na žrtvo. Opat je vsako obljubo zatrdil s svojo pohvalo, pan Dubravski pak je obljube zapisal v zaznamek.

Stražnikova je dopadno gledala svojega ljubca, a tem dopadljivejšo zato, ker je videla, da se oča razgovarja z njim na strani, a ne nabira obrvi, temuč še smeje se, — in sam je prvi napil na zdravje Vičfúskemu. Oba ljubca po dolgih bolestitih jameta svoboduejšo dihati in blagostiti se s to polovično srečo, ki je kalila jima jo negotovost, kajti sama nista znala, ali je to le sen, ali resnica, ali je celo čudo to, kar sta sama videla, na vlastno uho slišala.

V tem stražnik na enkrat spregovori: „Gospodje, nekako prošnjo imam na jeziku!“

„Kaj bi rad, pan stražnik?“

„Ta slavni dan bi rad končal sè slovesnostji, ki bi srečo prineslo mojej družini; prosil bi vas rad, da bi bili pričé o moje hčere zaroki —“ zamolčal se je na obema časa; ljubca se spogledata, srca jima jamete gorkejšé biti v prsih — in obema se ustavi sapa; izgovoril je — „s panom Marcelom Vičfúskim“. — Ni on ni ona — nobeden ni čakal konca, temuč zgrudila sta se pred stražnika, Oskierko pak jima reče vstati in poljubi ju na čelo: „Bodita srečna! Kdor se je posvetil očevini, tega očina, tega njej zvestega Poljaka roka venča z darilom.“

Že pred polunočjo sta bila zaročena; plemenstvo je pilo in kričalo: „Tako je to po Poljskem, po plemskem običaji; potolcimo le Moskala in Nemca, pa bodemo po vsem Poljskem sveti drug drugemu enaki, drug drugega vredni!“ (Dalje prih.)

Neprilichna razredba ur, kakoršne še nikoli ni bilo, je slov. dijake nekako osupnila. Italijani imajo namreč italijanščino tretjo uro pred poldne; slov. dijaki zapust gorko sobo, pomote se eno uro po daljnih ulicah in četrto uro je zopet skupni predmet, kjer se morajo vsi v šoli sniti. Torej zaradi 8 Lahov mora 20 Slovencev — to je v viših razredih razmera — te neprilichnosti trpeti? Slov. dijaki se pri dotičnih razrednikih oglase in prosijo, naj se ure tako spremené, da bi se skupni predmet na tretjo uro preložil, Italijani pa četrto uro imeli. Ne gre, ne gre, so odgovorili, mislé si, saj Slovenec je potrpežljiva duša. Zarad te pravične prošnje je tedaj omenjeni doktor dijake sl. z „spuzzeti“ traktiral. Omika! kultura! Da se je javna gimnazija, svetišče muz, s tem oskrunila, ni bilo še zadosti. Raztrobil je neki dopisnik iz Gorice v „Cittadinu“ — kdo? bi s prstom lahko na-nj pokazal — ta primirljaj tudi v javnost. Vrlega Tonklija interpelacija kara ter svoj žolč tudi nad slov. dijaki razliva, češ da so se pogubivne ideje narodnosti tudi med dijaci ukoreninile in to z omenjeno prošnjo, da bi se ure premenile, motivira. V svoji sveti jezi in očetovski skrbi se ihti: Videant consules! ter kliče pozornosti in pomoči proti trmastim dijakom, ki so se „bursicosamente“ obnašali, razsajali in bog ve še kaj počeli; hvali razrednike, ki so ta pravična zahtevanja odbili in konča hvalisaje novega direktorja pogum in nepristranost. Za boga, ali ironija? Da, zadeli ste jo g. dopisnik! pozornosti in sicer ostre pozornosti je treba pri tacih doktorjih. Consules bi morali res ostro čuvati; zavrniti bi morali take ljudi, da bi prej premislili, kaj izustijo, in bi jim ne bilo treba besede preklicavati in preobračati. Kaj hoče naš dopisnik v „Cittadinu“ s frazo: Videant consules? Ali si želi morda zopet tistih časov, ko je moral slov. dijak domá ostati, ker ni imel druge suknje, nego narodne, te pa obleči ni smel. Tukaj vidite svobodomiselnost tacih gospodov pri vsem njih bahanju. — Da stavijo dijaki v novega direktorja veliko upanja, je veselo znamenje; da se jim je pa z razredbo ur posebno prikupil, bi ne hotel trdití. Ako mu je mar za pravico, ako mu je mar za slogom med dijaci raznih narodnosti, storil bode svojo dolžnost. Kje ste pa vi slov. profesorji? Ali vam ni mar za čast in dobro ime slov. dijakov? Upamo, da se bode te pogumno za slov. dijake potegnili ter tirjali satisfakcijo zaželjeno sl. narodnosti. — Kako se za slovenščino pri nas skrbi, blagovoljni bralec, lahko iz tega sklense, da je že mesec minol, pa profesorja iz slovenščine še nimamo. Kdo vé, morda kak skrivni paragraf to veleva? Žalostni časi! — Na zdravje!

Iz Trsta, 7. dec. * [Izv. dop.] Cesar in cesarica sta tu obiskala več javnih zavodov. V nedeljo sta se po maši odpeljala v grad Miramar, od koder sta se vrnila ob 2. popoldne. Takoj potem je cesarico odpeljal parnik „Greif“, (kteri je prej nesrečo imel, da je moral s cesarico čakati do osmih, ker je bilo morje padlo) proti Ankoni in potem Rimu. — Med osebami, ktere je cesar v avdijenci sprejel, je bil tudi znani bokeljski kapitan Jurkovič, kterega je bil vojaški poveljnik kot izdajalca zaprl. Cesar ga je prav prijazno sprejel in je gotovo mnogo resnic od njega zvedel, kako se godi Dalmatincem. — Tudi naše mestno starešinstvo je v avdijenci prošnjo cesarju predložilo, naj se pomilosté rogovileži lanske rabuke. Ti rogovileži so Lahoni. Pač mi Slovenci vemo, da ko bi kak Slovenec zaprt bil, ne bi prosili ti očetje za milost, temuč bi djali: še hujše naj se kaznuje. Cesar jim je baje odgovoril, da noben vladar toliko ne pomilostuje ko on, ter da se je bati, ka se izpuščení ne bi vrnilí v prejšnje hudobije. Obljubil pa je prošnjo predložiti pravnikom v pretres.

Iz Dunaja, 7. dec. [Izv. dop.] Takoj na vaše pismo sem naročil vam Fischhofovo brošuro, ktero ste gotovo že sprejeli, ker rečeno mi je bilo, da se prvi eksemplari pošlje časopisom v provincije. Izdajati se je začela tikoma ob eni 4. t. m. Ob eni popoldne zato, da niso večerni listi prvi prinesli odlomkov. „N. fr. P.“ ktera tej brošuri nasproti strašno kisel obraz dela, si je vse prizadejala, da bi prvi eksemplar dobila, ker bi bila rada prva o njej govorila. Ni se jej posrečilo. Zanimljivo je, da ta mlada copernica vsacega političnega nasprotnika s strupenim jezikom nalaja. Fischhofovo častno ime pa jej je vendar previsoko. Gotovo pa je, da se bo unel hud boj časnikarski. Kaj bo konec? Upajmo da dober. Moralno zmago imamo že zdaj — Slovani. Od sih dob bode aut — aut.

Ministerska kriza in cesarjev prihod ste zdaj glavna predmeta politike. S kakim ostentativnim zanemarjenjem je cesar sprejel dve glavi ministerstva, berete v vseh listih. Vendar je tu vera najbolj razširjena, da tako precej Giskra in Herbst še ne bosta slovesa dobila. Treba ju je še, da se odpre državni zbor, ki bode najbrž jako malo časa skupaj — in če bog da, nikoli več tak, kakor zdaj.

Ker bode gotovo več interpelacij zavoljo Dalmacije, in ker se celo utegne primeriti, da bode kdo izmed poslancev tako nepriljuden, da bode potipal, kako je kaj z dejansko veljavo na papirji stoječega paragrafa o „ministerski odgovornosti“ — gotovo s posebnim veseljem Giskra in Herbst ne pričakujeta odpiranje državnega zbora.

Iz Prage, 4. dec. [Izv. dop.] K neštevilnim kupčijskim in podpirajočim zavodom českim je prirastel pred 6 meseci novi, ki se od poprejšnjih odlikuje s tem, da ni samo česko-slovanski, ampak povse vseslovanski. To je „Slavija“ vzajemno-zavarovalna banka; o zdatnem njenem vspehu so častiti bralci „Slov. N.“ v zadnjem listu imeli priložnost prepričati se. Naj vam tedaj naznanim nekoliko, kar se tiče bankinega daljšega delovanja in njenega Vse-slovanstva. Od 26. novembra t. j. od dne kar se je oni izpisek oglašil, do 30. nov. je število udov narastlo do 513 in istina do 294180 gld.; in od 1. do 3. t. m. tedaj v treh dneh s 91.340 gld. Boljšega uspeha si skoraj misliti ni mogoče. — Izmed Slovencev je prvi pristopil k temu narodnemu društvu g. dr. Dominkuš. Upati je, da mu sledí veliko število Slovencev; kajti ne le da je Slavija proti drugim zavarovalnicam cenejša, je pri njej tudi to, da bo po Slovenskem povsod uradovala v slovenskem jeziku, listine njene kakor sploh notrajno in zunajno uradovanje bo slovensko, kar dozdej še nismo v taki meri pazili pri nobeni zavarovalnici, kterim dajejo Slovenci zavarovalnine v

takej meri. Dalje je ta banka vzajemna, torej družabniki njeni zavarujejo drug drugega, in dobiček pripada le družabnikom, nikakor pa kakošnemu svetovalskemu zboru, ali akcionarjem. Društvo bo nagrade, ker je društvo, izplačevalo vestno, ne pa, kakor druge zavarovalnice, ki nektere izplačajo le polovico ali sploh svojevoljno. Vsi njeni uradniki v Pragi se učé slovenščine, da bi vsakakor uresničila se vzajemnost slovanska med Slavijo in njenimi družabniki. Dozdej ima Slavija po družih slovanskih deželah še samo v Ljubljani svoj glavni zastop; v kratkem pa začne svoje delovanje glavni zastop v Petrogradu, pozneje po vseh jugoslovanskih deželah.

Politični razgled.

Na Dunaji zdaj piše neka ugodna sapa. Vsa znamenja kažejo, da se bo politika zaobrnila, za nas na bolje. Ministerstvo pada. Časopisi pripovedujejo, da Nj. v. cesar z ministroma Giskra in Herbst ni nobene besede govoril, da jih je naravnost preziral, ko sta bila prišla pozdravljat ga pri njegovem prihodu. Celo cesarski oficir jima je baje elegantno hrbet obračal. „Mgpst.“ celo ve povedati da je grof Taaffe Herbstu pod rebra s komolcem sunil, češ, zakaj k cesarju bliže ne gre. Politična brošura Fischhofa je še vedno predmet živga posvetovanja. Neomadeževani politični značaj pisateljev imponira celo najzagriznenezim „ustavovercem“, kteri mu s starimi frazami odgovarjajo, pa vendar ne morejo skrivati poparjenosti.

V državnem zboru pride na vrsto račun o naredbah v Dalmaciji. Ta račun je izdelal g. Taaffe. Potem bo imel državni zbor dovoliti pobiranje davkov za tri mesece.

Nekteri časniki trdijo, da bode tudi grof Beust od državnega kancelarstva odstopil, ker eden ministrov namerava po svojem odstopu take skrivnosti (enthüllungen) o njem povedati, da ni nemogoče bil. Da se temu ogne, bode — pravijo — prej ostopil. Stvar je malo neverjetna, pa nemogoča.

Iz Dalmacije novega ni poročati ker orožje zdaj miruje. Časniki prinašajo le poročila, ktere potrjujejo bolj na tanko pobitje naše armade v Krivošiji. Veseliti se moramo vidé, da se glasovi množé, ki želé naj cesar sam s svojo besedo uporne Bokelje pomiri, kar se baje jako lahko zgodi.

Česki deklarant in prejšni praški župan dr. Klaudi je poklican na Dunaj, na pogovor zarad pogajanja z opozicijo.

Klnb poljskih resolucijonistov je v svojem zboru izrekel, da je vpeljava neposrednih volitev brez dovoljenja deželnega zbora toliko, kakor prelomitev ustave.

Ogerska vlada je prepovedala orožje in smodnik voziti v vojaško granico in v hrvaško primorje. — Ogerskim vojakom v Dalmaciji prihajajo tiskana pisma, ki jih zapeljujejo k nepokornosti.

Denes 8. decembra se je v Rimu odprl koncil. 77letni papež Pij IX. je zbral nad 500 škofov iz vseh delov sveta okoli sebi. Kaj bodo kot cerkveni zbor sklenili, bomo poročali ob svojem času.

Na Bolgarskem je turška vlada zopet neko zaroto zavohala. Dr. Mirkovič in nek Rajnov, dva Bolgara, sta bila v Carigradu ugrabljena in zaprta. —

Angleška vlada je vojsko, ktera v Irlandiji stoji, mnogo pomnožila, ker se boji fenijanske revolucije.

Amerikaski kongres je bil odprt 6. dec. Ves veliki državni dolg upajo zedinjene države plačati v deseti letih brez povišanja davkov. Pač razloček med Ameriko in našimi bolnimi državami.

Razne stvari.

* (Slovensko delavsko društvo) se snuje v Ljubljani, kakor časniki pišejo. Ime mu baje bode „Slovanska Lipa“. Društvo bode imelo namen širiti omiko med delavci. „Tagbl.“ ne dopade zato, ker bode narodno. Kakor da bi bog ve koliko nemških delavcev v Ljubljani bilo. —

* (Koroško duhovništvo) se v novejšem času razdvojuje, če nemški časniki prav poročajo. Razlog je ta, da so nemški duhovniki germanizatorji, med slovenskimi pa se še vendar dobodo, ki se zvesto drže svojega naroda. Mi menimo, da nič ne škoduje, če se v politiki ločijo. Potem bode slovensko duhovništvo vsaj nekaj zamujenega storilo, da se narodna zavest med koroškimi Slovenci obudi. Nemško klerikalstvo nam ne bode nikdar pravično. Naše narodne težnje na vitez podpira, dokler nas rabi.

* (Tiskovne pravde). 16. in 20. t. m. bo porotna sodba, pri kterej bo sedel „Jurij s Pušo“ kakor zatoženeč.

* (Ljuto merska čitalnica) napravi: 12. decembra tombulo z besedo, 19. decembra tombulo z besedo in 2. januarja tombulo s plesom. K tem veselicam vljudno vabi vse rodoljube Odbor.

* (Za slovník slovensko-nemški) nabrane rokopise (Zalokarjev, Miklošičev, Cafov in Majarjev) je po razgovoru z g. knezoškofofom deželni odbor prevzel; po dovoljenji njegovega namestnika preč. ravnatelja bogoslovnega semenišča in kanonika gosp. Kramarja bodo nekteri za to izbrani gospodje bogoslovci najpoprej vse raztresene rokopise v red spisali in tako prihodnjemu vredniku gradivo pripravili, da se izpolne oporoka blagega rajnega škofa.

„Nov.“

* (Sodnija v Gradcu) ni potrdila konfiskacije 322. št. „Tagespost“, ktero je bil izvršil državni pravnik g. Muley.

* (Čitalnice v tržaški okolici.) Koliko smo mi Slovenci toliko, da so naše čitalnice, ktere so zatirale gosposke same in s pripomočjo v tržaški okolici morali v zadnjem času trpeti in prebiti, — piše „Jadr. laških društev, zopet začele se okrepcavati in upamo, da bodo na vse zadnje Zarja“ — to je znano samo tistim, ki so vse to videli in se brigali za nas, naredile nesposobnim gosposkam ter laškim propagandistom — križ čez usta. Denes še ne moremo in ne smemo o tem dosti govoriti, oznanjamo pa samo ker vreme je vedno bolj oblačno.

Izpisek iz vodstvenega sporočila „Slavije“, o stanju delovanja banke po §. 36 občnih pravil predložen njenemu odboru. Do 15. novembra l. l. je imela „Slavija“ 4974 oglasov z istino 3.265000 gld. a. v. Iz tega je bilo do istega dne

odpravljenno				zrušeno				v veljavnosti obdržano				
V I. odboru, t. j. zavarovanje za življenje	police	upisane ali zavarovane istine (kapitala)	vlog ali zavarovalnine	postranskih plačil	police	upisane ali zavarovane istine (kapitala)	vlog ali zavarovalnine	postranskih plačil	police	upisane ali zavarovane istine (kapitala)	vlog ali zavarovalnine	postranskih plačil
		103	93.000 gl. a. v.	1991 gl. 27 kr.		129 gld. 27 kr.	17	16.000 gld.		304 gl. 88 kr.	15 gl. 20 kr.	86
V II. odboru, t. j. zavarovanje za smrt	2185	1.400.285 „	26846 „ 40 „	3256 „ 19 „	37	58.105 „	951 „ 44 „	64 „ 05 „	2098	1.342.030 „	25894 „ 96 „	3192 „ 14 „
V III. odboru, t. j. v društvi vzajemnega podedovanja	1942	1.217.588 „	57912 „ 50 „	3287 „ — „	68	46.505 „	2147 „ 50 „	67 „ — „	1874	1.171.180 „	55765 „ — „	3220 „ — „
Skupaj v vseh treh	4280	2.711.020 „	86750 „ 66 „	6672 „ 46 „	172	120.610 „	3408 „ 82 „	146 „ 26 „	4058	2.590.410 „	83846 „ 84 „	6526 „ 20 „

Navedene številke so zraven dokaz o napredku v vredovanju banke. Kajti 30. septembra l. l. je bilo število odpravljenih polic 1965, z upisano in zavarovano istino 2.711.020 gld. Ne celo v dveh mesecih je bilo tedaj odpravljenih 2335 polic, z upisano in zavarovano istino 1.39.6550 gld., k čemur je bilo se ve da treba naj večjega truga delajočih sil.

Ta znatni vspeli **šestmesečne** delavnosti mladega domovinskega zavoda bodo ocenili gg. udje njegovi naj bolje, ako omenimo, da mnogo starše zavarovalnice, ki tudi na vzajemnosti spočivajo in se štejejo med naj trdnejše in naj bolj razširjene, večjega vpeha niso dosegle v več letih svoje delavnosti.

Da ta sijajni vspeli ni nasledek **hipnega navdušenja** za **národní** zavod, temveč sad zdravega drevesa, ki dan na dan mogočnejše razširja svoje korenike, sledi iz sledeče primere:

20. oktobra l. l. je imela „Slavija“ 3557 oglasov na istino 2.479580 gld. a. v. in 15. novembra je pa dosegla že 4974 oglasov z istino 3.265.870 gld. a. v. **Narastlo je tedaj le v zadnjem ne celomesečnem času 1417 oglasov na istino 786.290 gld. a. v.**

V PRAGI, 26. novembra 1869.

J. M. Šary,
predsednik.

JUDr. F. L. Chleborad,
glavni vodja.

Karel Židlicky,
nam. preds.

Fr. Novák,
generalni tajnik.

J. Svoboda,
računovodja.

Gori navedeni izkaz soglaša popolnoma z računskimi in manipulačnimi knjigami.

Jože Urban,
revizor.

Emil Hrabal,
revizor.

Oglase v gori omenjene zavarovalne odbore, kakor tudi prošnje za zastopovalske službe sprejemlja in vsako zaželeno pojasnilo poslužno podaja

glavni zastop za Kranjsko, Štírsko, Koroško in Primorje v Ljubljani,

špitalske ulice, št. 269.

Jan Ladislav Černy,
1. tajnik.

Poslušan pogovor dveh prijateljev.

M. Ravno prav je, prijatelj, da te dobim. Ti mi lahko precej daš dober svet. Jaz bi namreč rad kaj za darilo o božičnih praznikih kupil; ni da bi dosti denarja stalo, pa mora vendar nekaj prave vrednosti imeti.

P. No, tu ti je pač lahko pomagano. Kar naravnost pojdi k

AUGUST THIEL-U,

kteri ima v gosposkih ulicah (Herrengasse)

lepo, elegantno narejeno štacuno, v kateri prodaja *juvele, zlatino, srebrnino in blago iz kineškega srebra*. Tam boš našel več ko 4 ducate zlatih verižic po 30 do 120 gold., čez 250 srebrnih verižic po 3 do 20 gld.; več ko 1000 zlatih prstanov najnovejšega dela po 3 do 40 gld.; z diamantom udelane prstane po 20 do 170 gold.; več kakor 100 parov uhánov; čez 50 garnitur (broš in boutons); 2 ducata broš za fotografije; križice in verižice vsake vrste na izbiranje.

Njegova zaloga srebrnine je tako bogata in mnogovrstna, da se ne dá naštevati. Tam boš gotovo kaj našel. On ima štacuno v

Paier-jevi hiši v sredi gosposke ulice v Mariboru.